

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Heule Kunstgrasveld (Kortrijk, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019L150
Januari 2020

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Floortje Heirman

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	18
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	18
1.4.1.1	Landschappelijke situering	19
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	24
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	25
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	26
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	28
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	28
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	35
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	36
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	40
1.5	Synthese	43
2	Bibliografie.....	45

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). ..	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 7: Grondplan (Bron: opdrachtgever).	16
Figuur 8: Dwarssnede regenwaterput en gracht en detailtekening riolering (Bron: opdrachtgever).	17
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	20
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de profiellijnen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Hoogteverloop, ZW-NO en NW-ZO (Bron: Geopunt).	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	27
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de bodemerosiekaart (Bron: Geopunt).	27
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).	29
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	36
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	38

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	39
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	40
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	41
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	41
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	42
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).	42

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....18

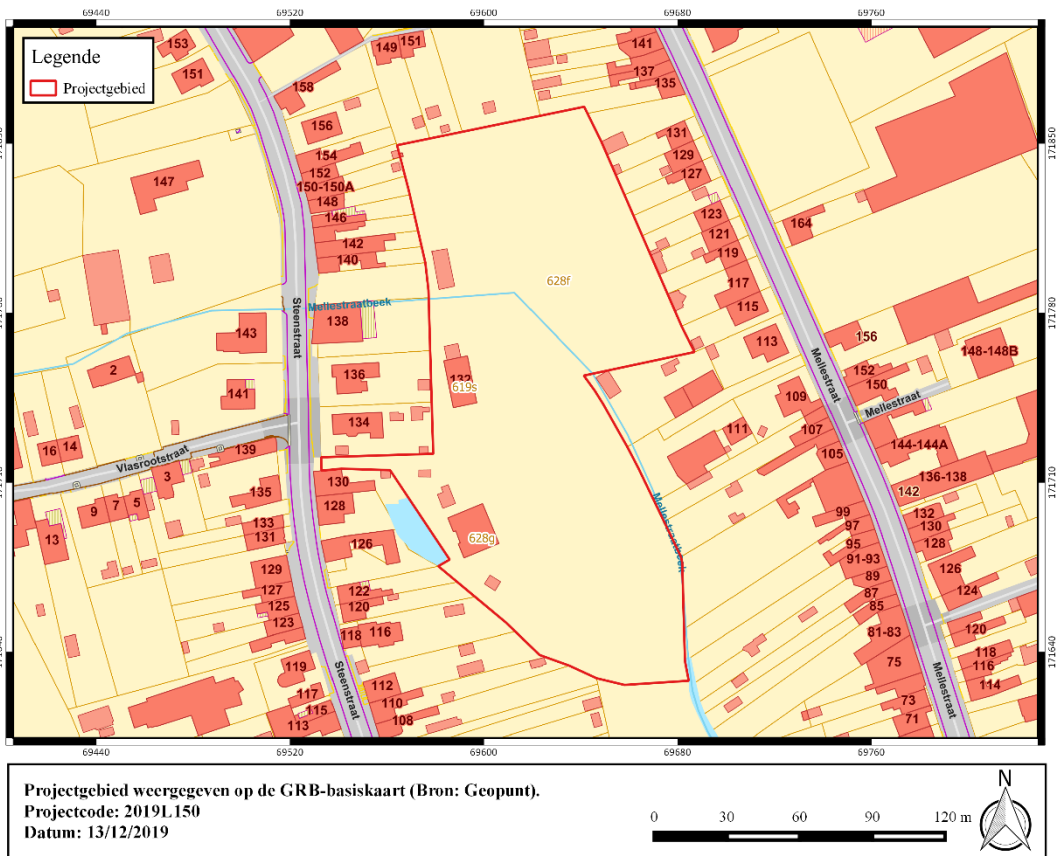
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

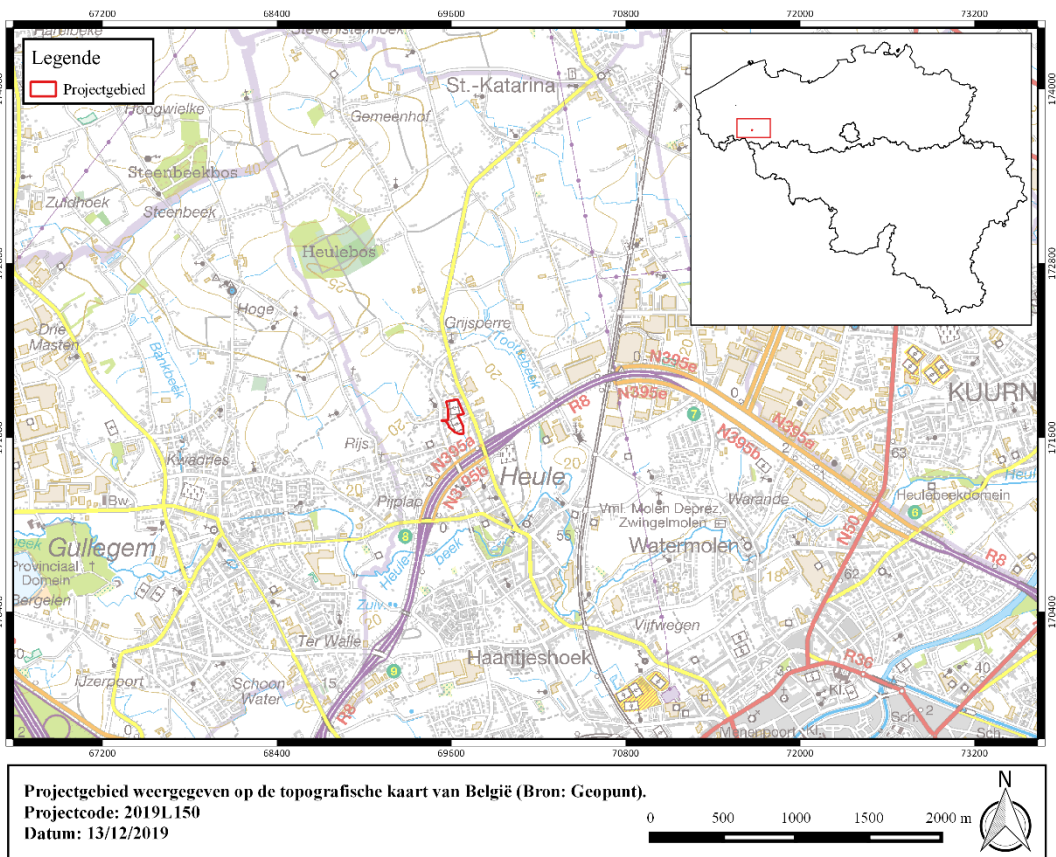
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Kortrijk
	Deelgemeente	Heule
	Postcode	8501
	Adres	Steenstraat 140 – 152B 8504 Kortrijk
	Toponiem	Heule Kunstgrasveld
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 69532 Y _{min} = 171626 X _{max} = 69687 Y _{max} = 171865
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Kortrijk Afdeling 8, Sectie A, nr's 619s, 628f, 628g Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Floortje Heirman (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als gebieden voor dagrecreatie en deels als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 2 ha; de gecombineerde oppervlakte waarop de geplande werken betrekking hebben bedraagt maximaal 7755 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Heule Kunstgrasveld werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879
- Topografische kaart Vandermaelen, 1846-1854

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Heule, deelgemeente van Kortrijk, in de provincie West-Vlaanderen. De dorpskern van Aalbeke lokaliseert zich op ca. 800 m ten zuidoosten van het onderzoeksgebied. De gemeente wordt omringd door Lendeledede in het noorden, Kuurne in het oosten, Kortrijk en Bissegem in het zuiden en Gullegem en Sint-Eloois-Winkel in het westen.

Het plangebied wordt omsloten door de Steenstraat en de Mellestraat. Het projectgebied beslaat een oppervlakte van ca. 2 ha en omvat percelen 619s, 628f en 628g van afdeling 8, sectie A. Langsheen het plangebied stroomt de Mellestraatbeek. Op zo'n 680 m ten zuiden situeert zich de Heulebeek.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt ca. 2 ha.

Op heden wordt het terrein ingenomen door twee voetbalvelden. Ca. 658 m² is bebouwd en ongeveer 865 m² verhard.

De geplande werken hebben betrekking op het noordelijk gedeelte van het plangebied. De oppervlakte bedraagt ca. 7560 m². Centraal doorheen het plangebied situeert zich de Mellestraatbeek. De inbuizing van de Mellestraatbeek heeft een diameter van 80 cm en situeert zich op 1,60 m diepte. Het terrein zal in functie van de aanleg van het voetbalveld vermoedelijk genivelleerd en geëgaliseerd zijn. De impact van deze werken op het bodemarchief is tot op heden ongekend.

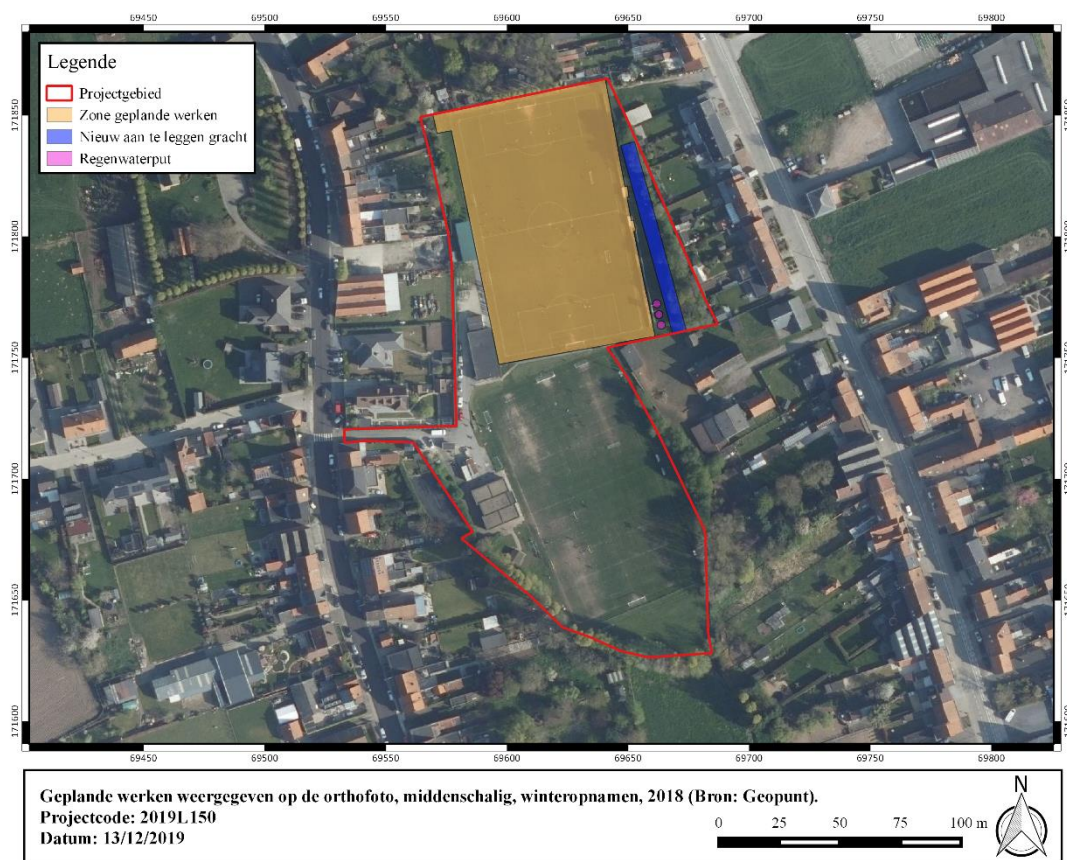
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw kunstgrasveld op dezelfde plaats van het huidige voetbalveld. Hiervoor zullen de huidige niveaus van het terrein hernomen worden, mits enkele aanpassingen in de nodige hellingen die gepaard gaan met de aanleg van een dergelijk kunstgrasveld. Er wordt 0,5% op de dwarse helling en 0,1% op de langse helling gerekend.

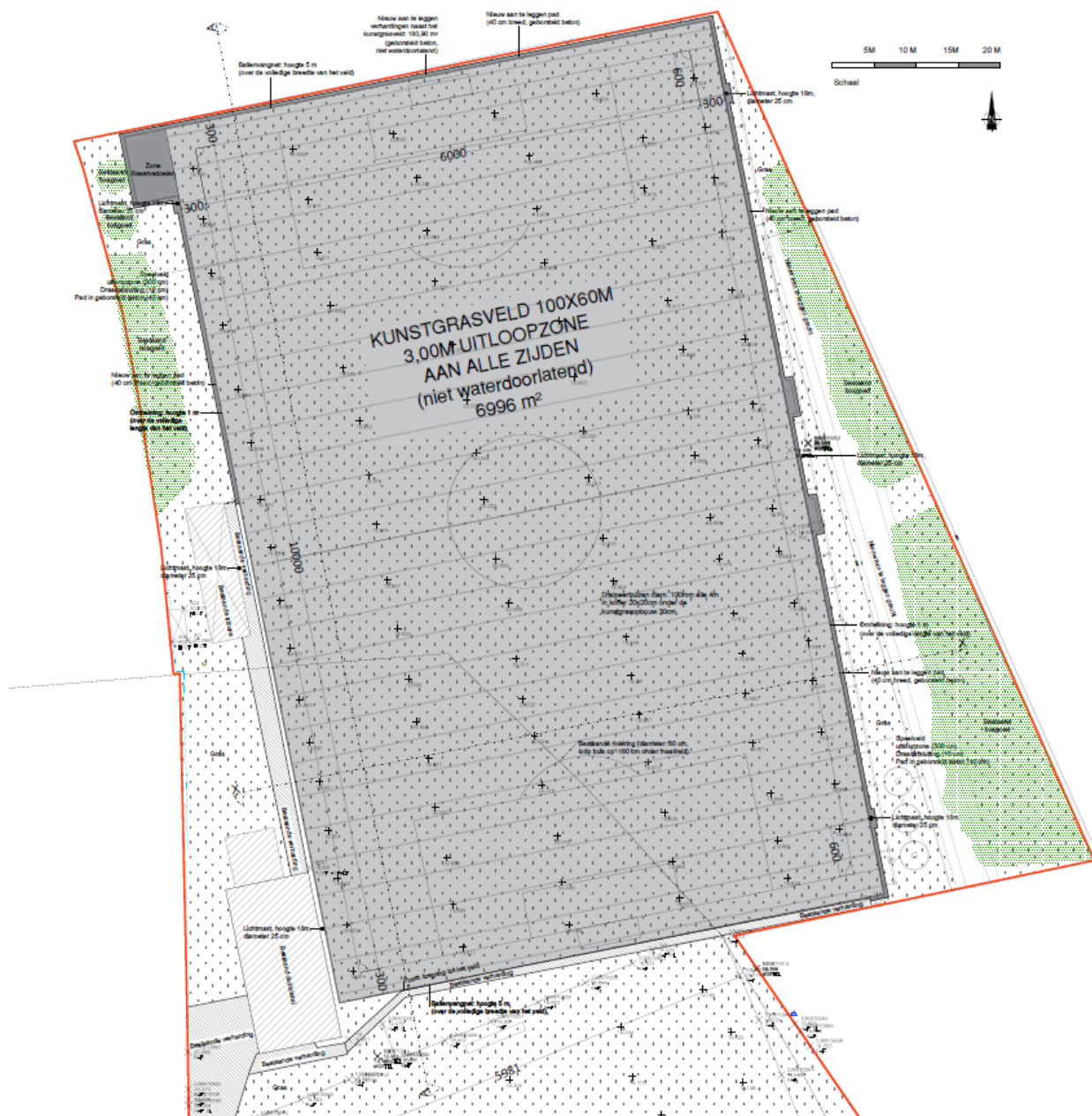
Het nieuwe terrein wordt ingepland over een oppervlakte van maximum 7100 m². Hiervoor geldt een afgraving van 30 cm vanaf het maaiveld. Op de dwarszijden zijn twee masten van elk 18 m voorzien (4 in totaal). Rondom het kunstgrasveld wordt verharding in geborsteld beton aangelegd over een totale oppervlakte van 180,90 m². Het nieuw aan te leggen pad heeft een breedte van ca. 40 cm. Hiervoor wordt een uitgraving van ca. 50 cm-mv gerekend.

Om het regenwater in de ondergrond te laten infiltreren, zal een drainagestelsel onder het veld geplaatst worden met diameter van 10 cm (20x20 cm om de 4 m). Er wordt voor deze drainage een extra afgraving gerekend tot 50 cm onder het maaiveld (dus 80 cm in totaal). Dit stelsel is aangesloten op een collectorbuis die afloopt in nieuw te voorziene regenwaterputten. De diepte waarop de buis zal worden aangelegd, bedraagt 1 m-mv. De breedte van de buis is voorzien op 30 cm, de lengte op 104 m. De drie nieuwe waterputten hebben een volume van 20 m³ met een diameter van 2,60 m en een diepte van 3,50 m vanaf het maaiveld. Deze staat in verbinding met een nieuw te creëren gracht, met overloop naar een bestaande ingekokerde gracht onder de bestaande terreinen. De lengte van de nieuwe gracht is gepland op 82 m, de breedte op de bodem op 0,56 m. De oppervlakte bedraagt ca. 475 m². De diepte van de uitgraving bedraagt 2,03 m-mv.

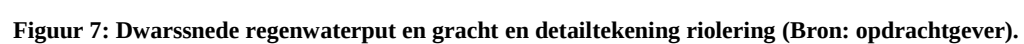

Figuur 5: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

Figuur 6: Grondplan (Bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei
Tertiair	Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)
Quartair	Type 3: fluviatiele afzettingen / eolische afzetting / hellingsafzettingen
Bodemtypes	OB, Lep, Ldp, Pcc
Potentiële bodemerosie	Geen informatie
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	18,8 – 19,9 m TAW
Hydrografie	Leiebekken (deelbekken: Grensleie) Waterlopen: Mellestraatbeek, Heulebeek

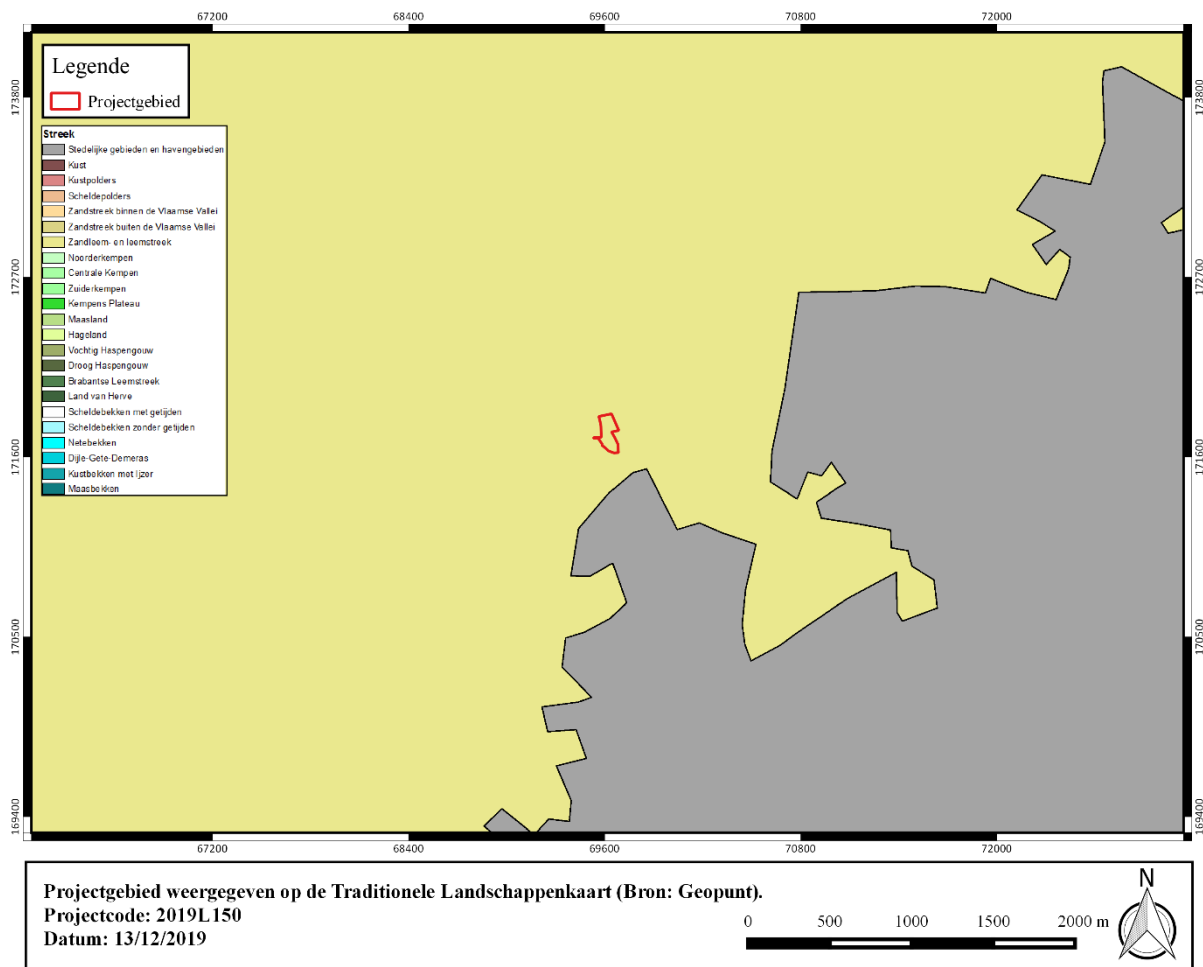
1.4.1.1 Landschappelijke situering

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in zandlemig Vlaanderen. Het plangebied is gelegen op de overgang van de Rug van Lendelede richting het alluvium van de Leie. De vlakte van de Leie maakt deel uit van de Vlaamse Vallei die morfologisch gekenmerkt wordt door een relatief vlak reliëf. Tijdens de beginfase van het Peniglaciaal heeft de Leie een grote laterale uitbreiding gekend waardoor de volledige breedte van de vallei werd ingenomen. Aan dit sedimentatiepatroon komt een eind in het Tardiglaciaal dat wordt gekenmerkt door een beduidende klimaatsverbetering, op enkele koude fases na. Belangrijk is een hervatting van fluviatiele activiteit met in een eerste fase een uitschuring van de huidige valleien. De rivieren nemen een meanderend patroon aan waarbij zowel Leie als de Mandel een *underfit river* worden die in een bovenmaatse vallei vloeit. Binnen de brede Leievallei zijn op het microreliëf wel lichte hoogteverschillen waar te nemen. De Rug van Lendelede heeft oostelijke uitlopers naar het Hoogland van Hulste. Deze centrale heuvelrug vormt de waterscheidingslijn tussen het Leie- en Mandelbekken. De afwatering in de omgeving van het plangebied gebeurt in essentie vanaf voornoemde heuvelrug richting de Leievallei. Het plangebied is gelegen op de rand van de paleovallei van de Leie op een laat-Weichseliaan rivierterras. Centraal doorheen het plangebied loopt de Mellestraatbeek die ontspringt ter hoogte van de rug en uitloopt in de Rakebosbeek, die op zijn beurt via de Heulebeek ontwatert in de Leie. Vermoedelijk is de Mellestraatbeek recenter van oorsprong. Het plangebied is aldus gelegen op een iets hoger gelegen positie op de rand van de Leievallei, in de directe omgeving van een aantal beekvalleien.

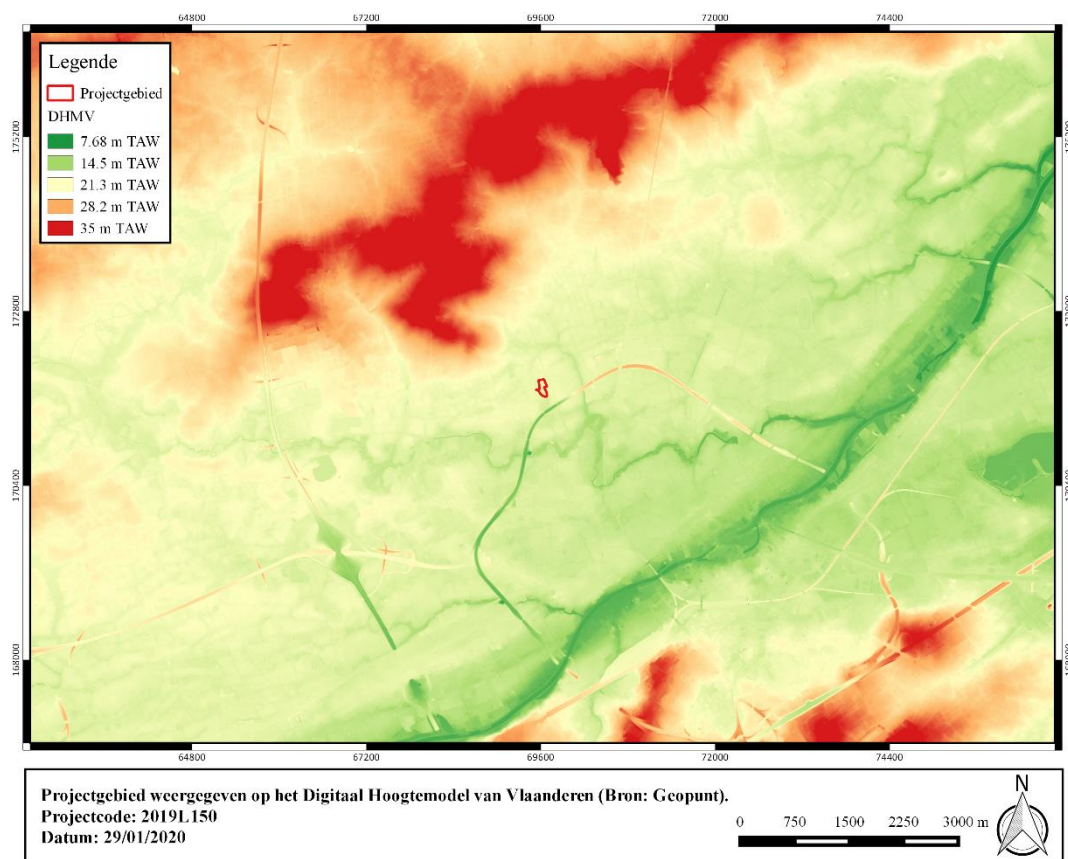
Het microreliëf situeert het plangebied op een hoogte van ca. 18.8 – 19.9 m TAW. Het noordelijk deel van het terrein – waar de geplande werken zich situeren – kent een vlak verloop op een hoogte van ca. 19.9 m TAW. Het terrein is geëgaliseerd (en vermoedelijk genivelleerd) in functie van de aanleg van het huidige voetbalterrein. Om de oorspronkelijke helling in het terrein te verhelpen is het terrein aangelegd in terrasbouw. Het zuidelijke terrein is aangelegd op een hoogte van ca. 18.8 m TAW. Hier is het oorspronkelijke terrein vermoedelijk grotendeels vergraven om tot een geëgaliseerd terrein te komen. Beide terreinen zijn van elkaar afgescheiden door een steile rand. Op basis van de gekende gegevens kan de exacte mate van vergraving en ophoging niet bepaald worden, een bodemonderzoek (deels) in functie van deze vraagstelling dringt zich hier dus op.

Hydrografisch gezien is het projectgebied gelegen in het Leiebekken (deelbekken: Grensleie). Doorheen het plangebied situeert zich de Mellestraatbeek.

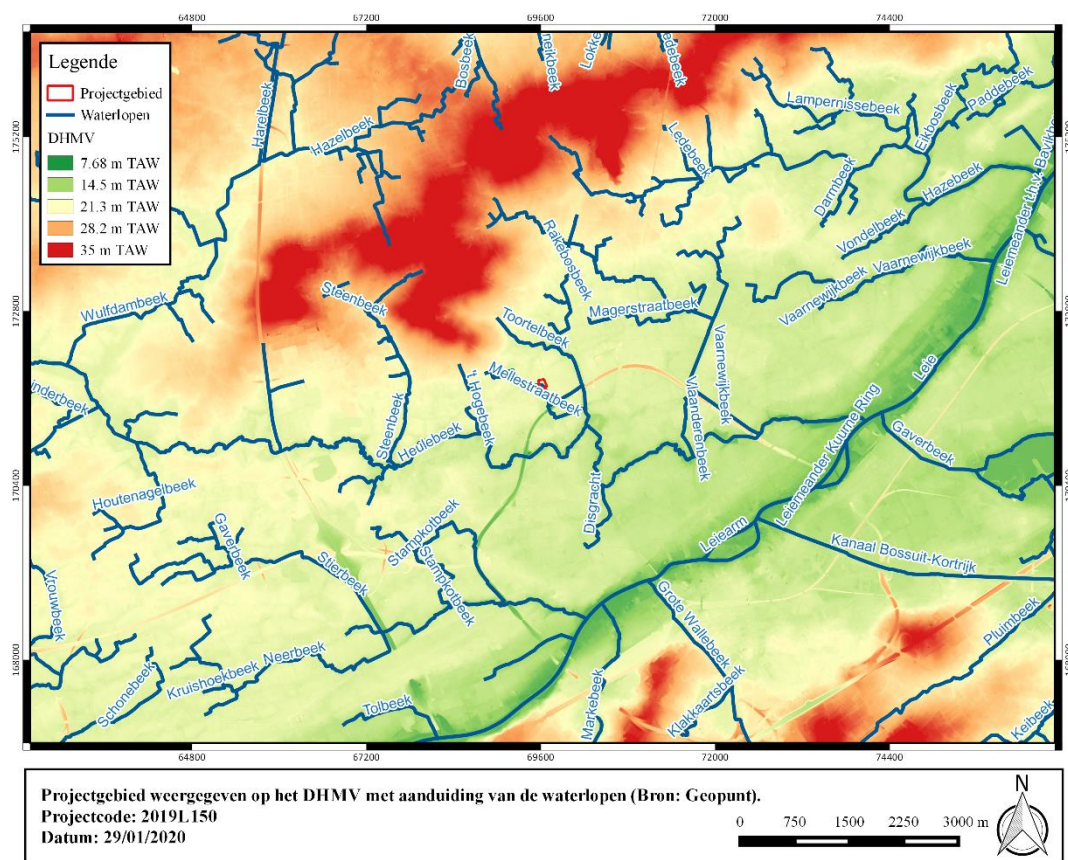

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

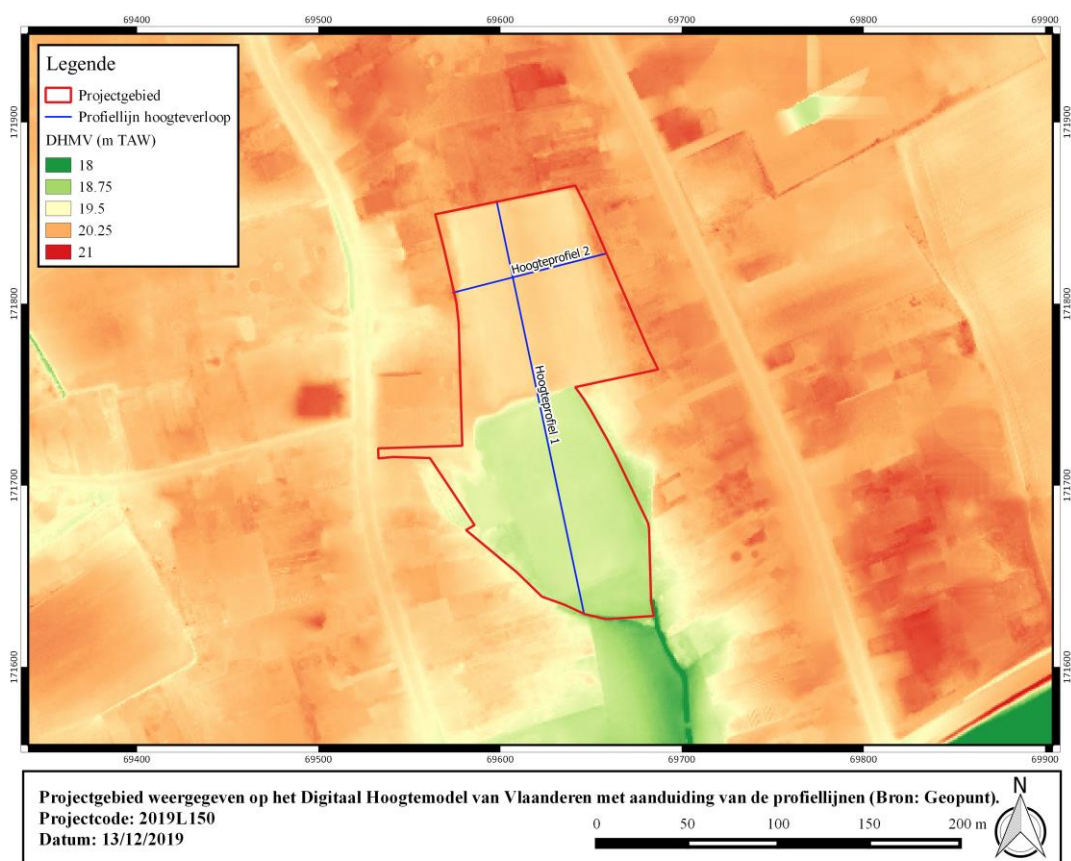

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

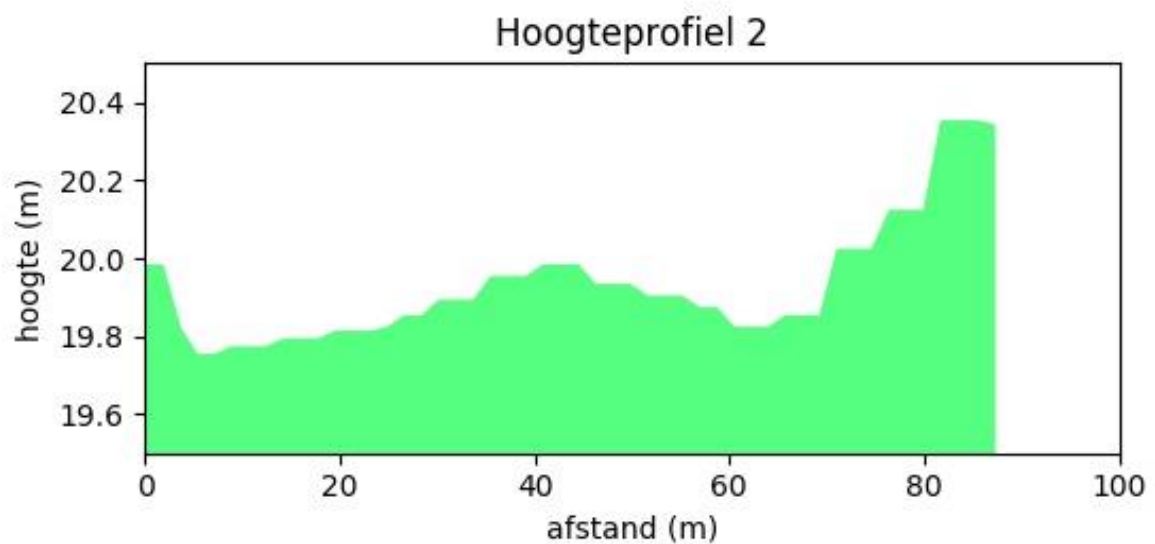
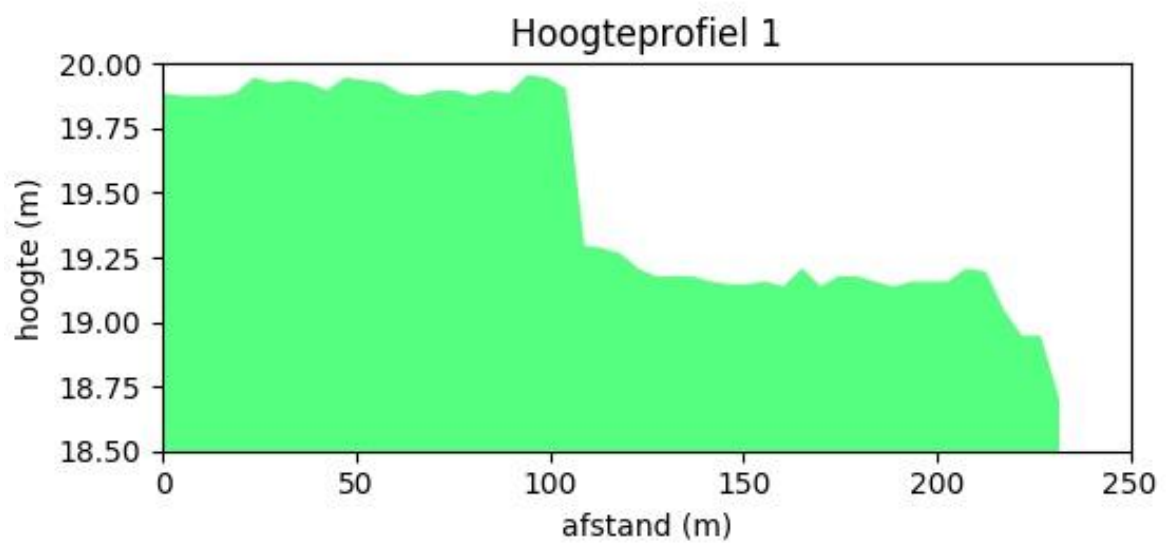

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de profiellijnen (Bron: Geopunt).

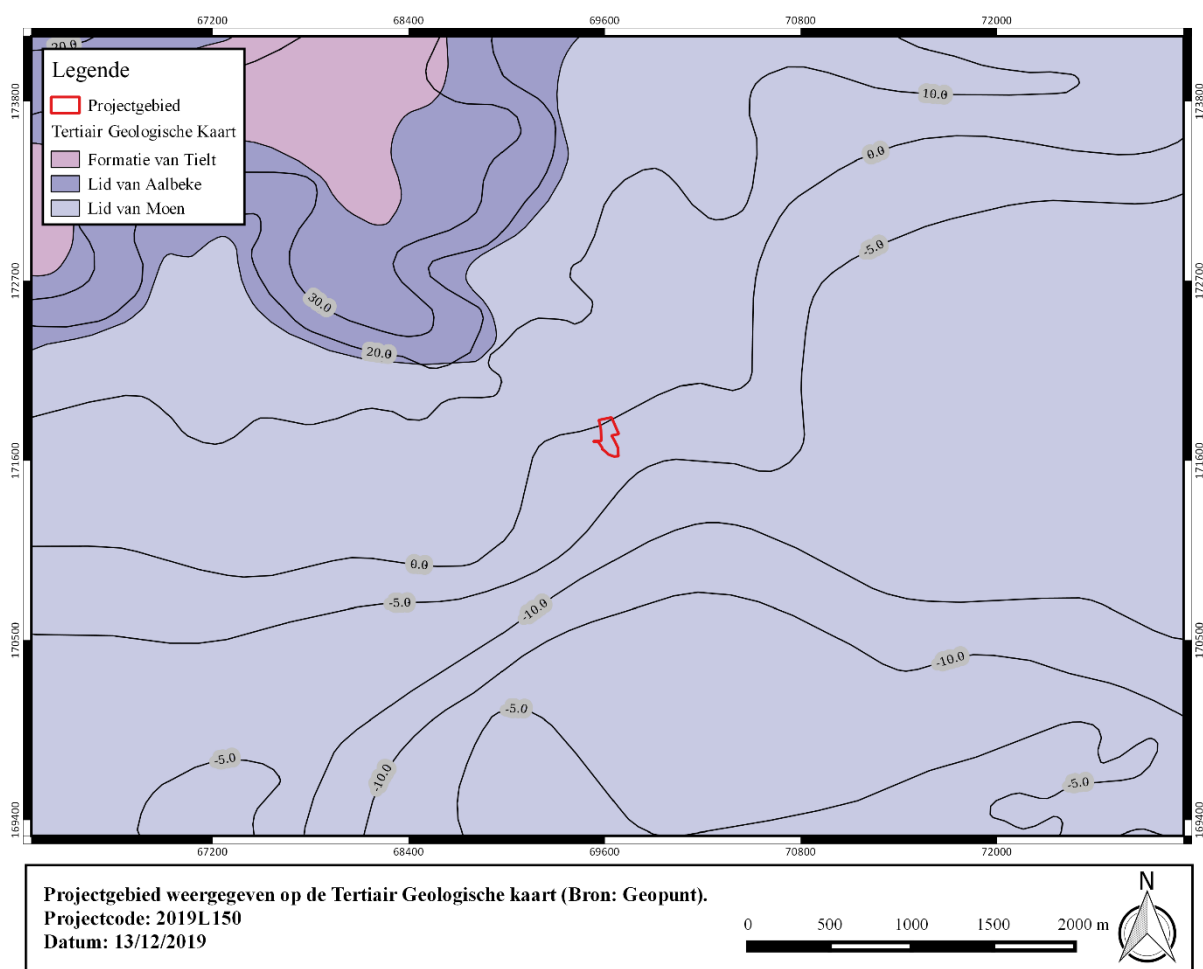
Figuur 12: Hoogteverloop, ZW-NO en NW-ZO (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in de Formatie van Kortrijk. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

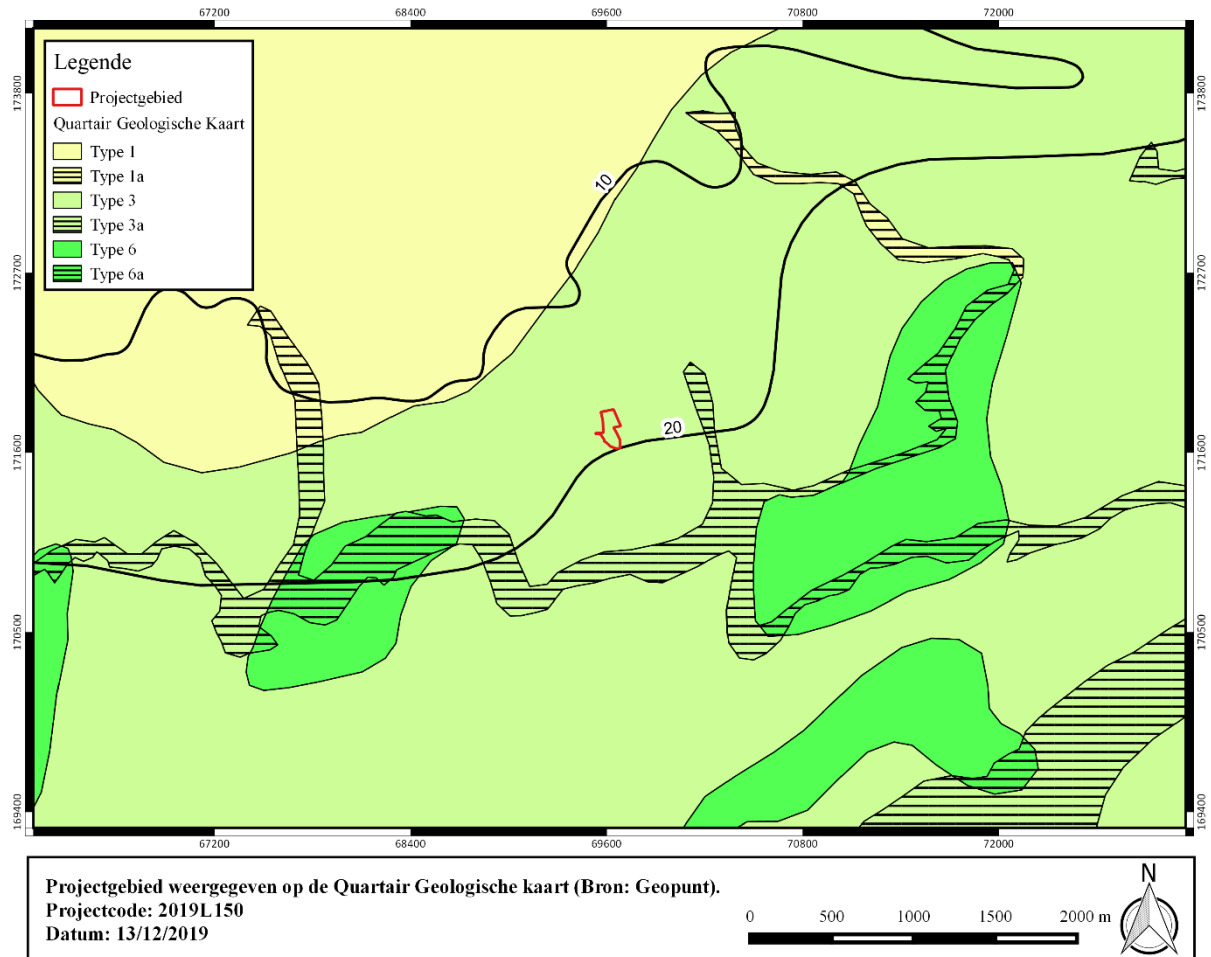
Het **Lid van Moen** is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen

Binnen de contouren van het plangebied kunnen vier bodemtypes geconstateerd worden.

Bodemtype **OB** wordt door het World Reference Base classificatiesysteem gekarteerd als zijnde **Technosols**. Technosols zijn bodems die door zware technische ingrepen gevormd zijn. Deze bodemgroep omvat bebouwde gebieden, vergraven en industriële terreinen, vervuilde gronden, alsook storten en mijnterrils. Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

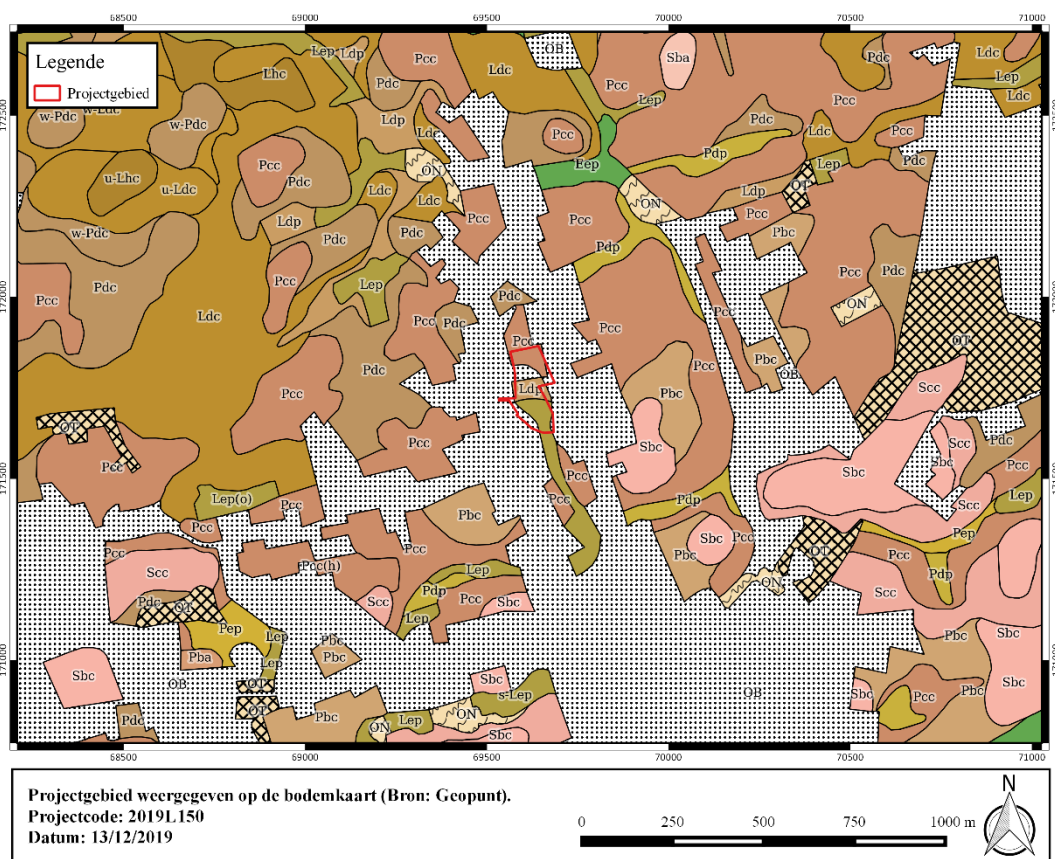
Bodemtype **Pcc** wordt aangeduid als **Eutric Retisols**. Retisols zijn over het algemeen leem- of zandleembodems met een aanrijkingshorizont van klei binnen de eerste meter onder het maaiveld. Kenmerkend is dat deze kleirijke horizont doorkruist wordt door een polygonaal patroon van gebleekte, witachtige tongen of van een dergelijk 'netwerk'. Water sijpelt preferentieel in deze tongen en wortels groeien hier langs naar grotere diepte. De *First Principal Qualifier* 'Eutric' verwijst naar een hoge basenverzadiging. Het bodemtype **Pcc** is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingele overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Bodemtype **Lep** wordt gekarteerd als **Eutric Fluvis Gleyic Cambisols**. Cambisols zijn bodems met een beginnende profielontwikkeling en hebben ofwel onder de ploeglaag een nieuw-zandige horizont van minstens 15 cm die een duidelijke bodemstructuur heeft en/of die van kleur verschilt met de omgevende horizonten, ofwel antropogene oppervlaktehorizonten die samen minder dan 50 cm dik zijn. De *First Principal Qualifier* 'Gleyic' verwijst naar oxido-reductie kleurenpatronen waar de grond verzadigd wordt door een permanente grondwatertafel. De *Second Principal Qualifier* 'Fluvis' verwijst naar materiaal afgezet door rivieren, zeestromingen of in vijvers en meren. Het materiaal heeft nog geen bodemstructuur en vertoont nog de gelaagdheid van de oorspronkelijke afzetting. Het bodemtype **Lep** is een natte zandleembodem zonder profiel en is een hydromorfe alluviale bodem. Deze is veel te nat en soms kortstondig geïnundeerd in de winter. De kleur is grijs met talrijke roestvlekken en op dieper dan 80 cm wordt een blauwgrijs reductiemateriaal aangetroffen.

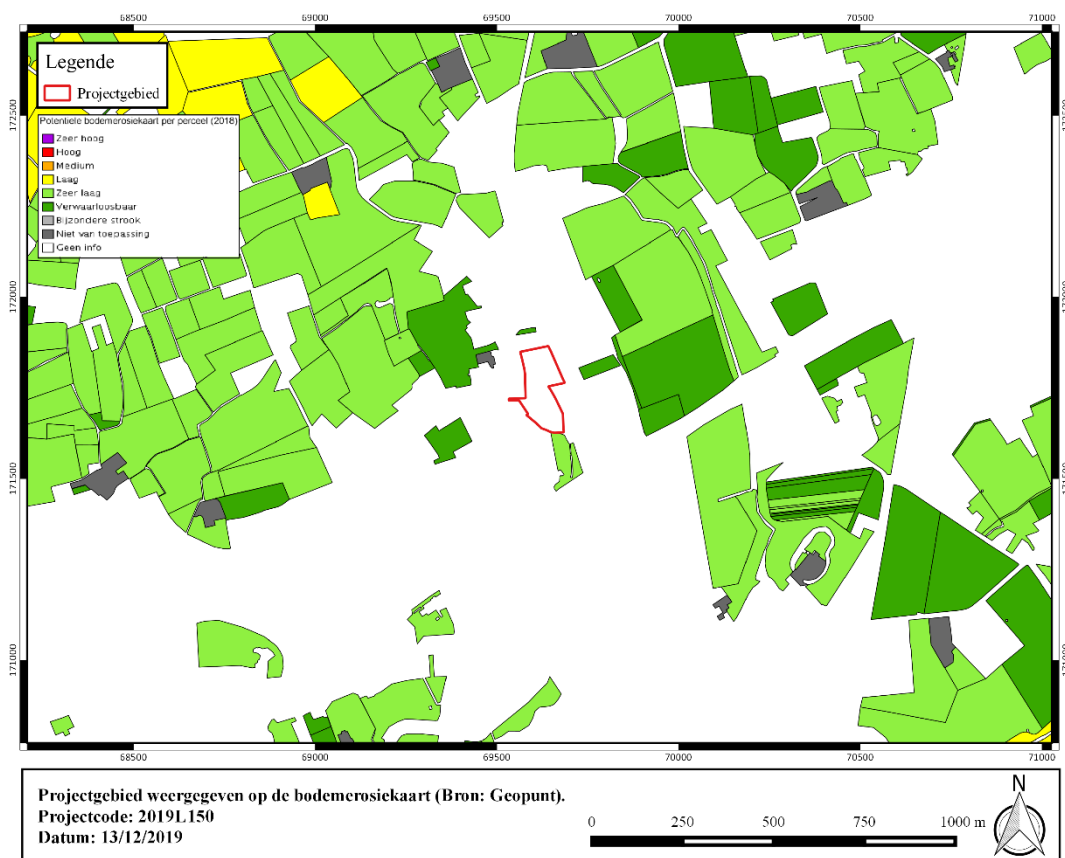
Ldp wordt tevens aangeduid als **Eutric Fluvis Gleyic Cambisols**. Het bodemtype **Ldp** is een matig natte zandleembodem zonder profiel. Het is een colluviale grond gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Op geringe tot matige diepte komt vaak een textuur B voor of een Tertiair substraat. Het colluviaal dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80 cm.

Er is geen informatie betreffende de bodemerosie binnen de grenzen van het plangebied. Op basis van de naburige percelen kan de bodemerosie als zeer laag beschouwd worden.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

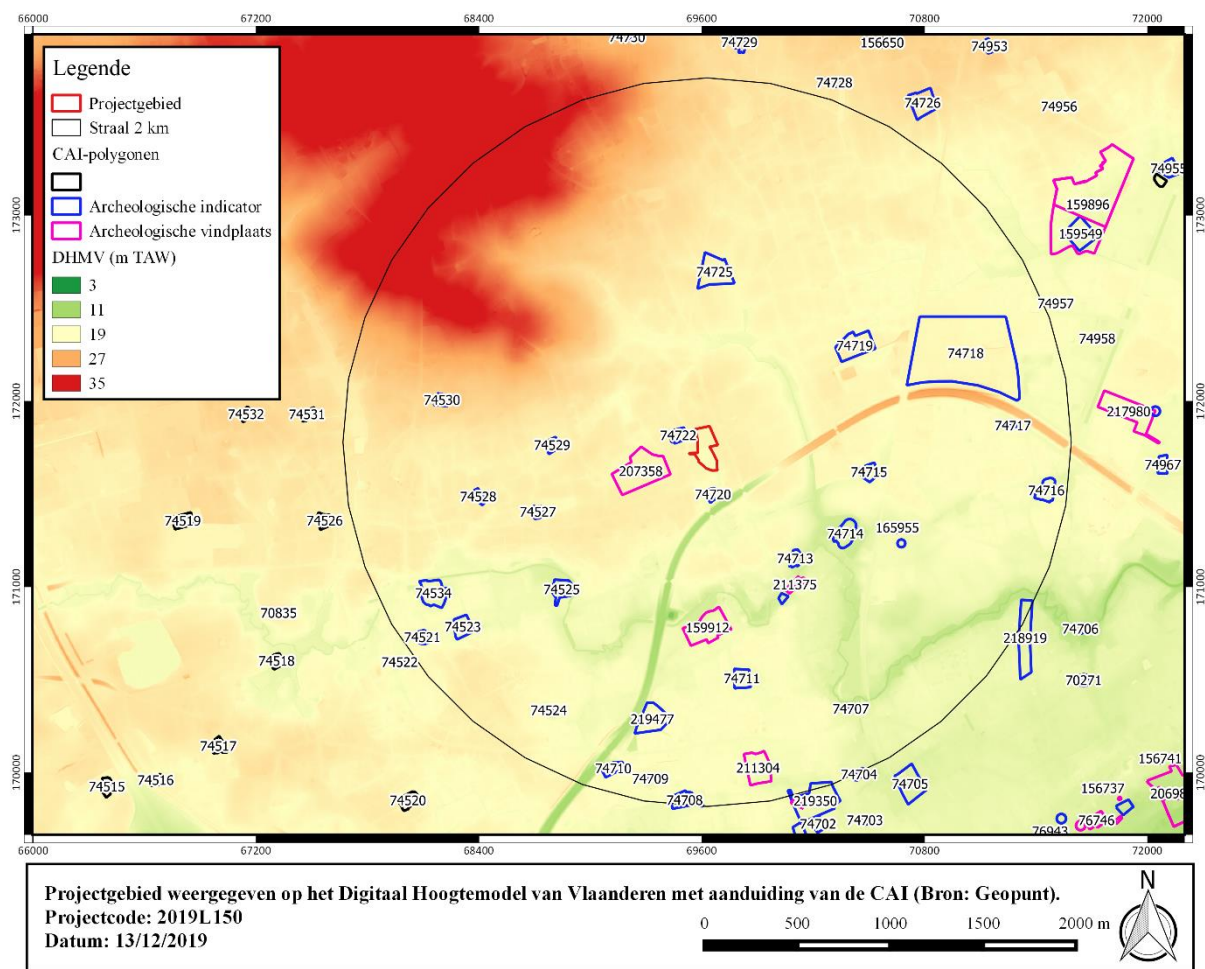
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de bodemerosiekaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied of op belendende percelen zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. De omwalde hoeves ten westen en zuiden van het onderzoeksgebied, die gekend zijn op basis van cartografische gegevens, zijn opgenomen op het kaartblad van de CAI onder nummers 74722 & 74720. Een 200-tal meter ten zuidwesten van het onderzoeksgebied werd in 2013 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Roeselaarsestraat. Het onderzoeksgebied bevond zich op een landschappelijk vergelijkbare locatie. Tijdens dit onderzoek werd de periferie van een nederzettingsterrein uit de late ijzertijd aangesneden. Hierbij werden enkele sporen van bewoning en grachten in kaart gebracht. Het overgrote deel van het terrein bleek vrij van relevante archeologische resten (CAI 207358). Aan de overzijde van de Heulebeek, op de rand van de beekvallei, werden bij een prospectie in 2012 verschillende crematiegraven uit de Romeinse periode aangesneden. Het aardewerk uit de omliggende grachtsegmenten wijst op een datering in de 1^e eeuw. Daarnaast werden er verschillende Britse munitieresten, bomkraters en een mogelijke schuttersput uit WOI aangetroffen. Verder zuidwaarts, ca. 2 km ten zuiden van het huidige onderzoeksgebied werden eveneens resten uit de vroege Romeinse periode onderzocht aan de Moorselestraat. Hierbij werd een afgebakend woonerf in kaart gebracht waarbij verschillende bewoningsresten werden geregistreerd. Ook werden er binnen hetzelfde onderzoek off-site relictten aangesneden die wijzen op bewoning in de directe omgeving tijdens de middeleeuwen (CAI 219350). Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, op de rand van de vallei van de Heulebeek wijst een recenter onderzoek eveneens op menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden, metaaltijden en middeleeuwen (CAI 219477). Tijdens een handvol metaaldetecties en veldprospecties in de ruime omgeving werden materiële resten uit de steentijden, Romeinse periode en WOI gerecupereerd. De gekende archeologische vindplaatsen in de ruime omgeving wijzen aldus op menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden langs de Heulebeek en bewoning vanaf de metaaltijden op de iets hogere gronden langs het Weichseliaan terras van de Heulebeek.

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

159912	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter Romeinse tijd: 3 brandrestengraven - 2 grachten die deel uitmaken van een Romeins grachtensysteem. In de grachten werd zowel handgevormd aardewerk in prehistorische techniek als Romeins aardewerk gevonden (o.a. fragmenten van een vuurbok). De grachten kunnen algemeen gedateerd worden in de 1ste eeuw n.Chr. Late middeleeuwen: verscheidene grachtfragmenten van percelleringssysteem WO I: afgevuurd Britse obus, bomkrater, kuil (mogelijk fragment van loopgraaf?), 23 onafgevuurde loopgraafmortieren Bron: Messiaen L. & Van Eenoo M. 2012, Heule - Peperstraat. Rapportage archeologische prospectie 19 - 25/01/2012, GATE-Rapport 36
207358	Mechanische prospectie (2013); NK: 15 m Late ijzertijd: paalkuilen, vierhoekige structuur, chamotteverschraald handgevormd aardewerk Bron: Van Goidsenhoven W. 2013: Archeologisch vooronderzoek Roeselaarsestraat (Heule), Ruben Willaert rapport 54, Sijsele.
211304	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 meter Late middeleeuwen: grachten/greppels – wellicht behorend tot het laatmiddeleeuws landinrichtingssysteem. Er zijn twee oriëntaties zichtbaar. – rood en grijs aardewerk, steengoed, vroegrood aardewerk. Nieuwe tijd: enkele kuilen Bron: Cornelis, L., Demoen, D. & Van Remoorter O. 2015: Prospektie met ingreep in de bodem, Kortrijk-Zuidstraat, BAAC Vlaanderen Rapport 144, Gent.
211375	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 meter Nieuwste tijd: puinkuilen en ophogingslagen Onbepaald: ophogingslagen, kuilen greppels Bron: Sadones S., Janssens N. 2015: Archeologische prospectie van ingreep in de bodem, Kortrijk Pastoriestraat, BAAC Vlaanderen Rapport 128, Gent.
219350	Mechanische prospectie; NK: 15 m Vroeg-Romeinse tijd: bewoning binnen een erfafbakening of enclosure en paalkuilen verspreid over het terrein, aardewerk. Volle middeleeuwen: paalkuilen in verband te brengen met bewoning, aardewerk.

	Late middeleeuwen: perifere bewoning mogelijk in verband te brengen met de afgebroken historische hoeve de Cransvijver, aardewerk. Bron: Vanhoutte, C., 2017. Archeologische prospectie Heule Moorseelsestraat (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport, Ingelmunster: Monument Vandekerckhove nv. Nummer 2017/25
219477	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal Metaaltijden: aardewerk Volle middeleeuwen: aardewerk Onbepaald: grachten, greppels, kuilen, aardewerkconcentraties, recente verstoringen en drainagegreppels. Bron: Polfliet B. & Slabbinck F. 2017: Oogststraat (Heule, West-Vlaanderen), Vooronderzoek met ingreep in de bodem (fase 1). Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

74521	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: motte
74523	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74524	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74525	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74527	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74528	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74529	Indicator cartografie; NK: 15 meter

	Late middeleeuwen: site met walgracht
74530	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74534	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74704	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74707	Indicator cartografie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: molen
74708	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74709	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74710	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74711	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74712	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Site met walgracht, noch de gracht, noch de gebouwen zijn bewaard Late middeleeuwen: religie - pastorie
74714	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Site met walgracht – Op de heerlijkheid stonden een water- en windmolen; De eerste molen wordt reeds vermeld in 1360. De hoeve had een duiventoren, hoge ingangspoort, boerenhuis en een reeks van gebouwen in vakwerk.
74715	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74716	Indicator cartografie; NK: 150 meter

	Late middeleeuwen: site met walgracht
74717	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74718	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74719	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74720	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74722	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74725	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

Metaaldetectie

165955	Metaaldetectie (2013); NK: 15 meter WO I: Veel WOI 'brokstukken'. O.a. ok een WOI Rode Kruis insigne, 'dogtags', kogelhulzen. Voornamelijk brokstukken van Engelse ontstekers, shrapnelbolletjes en kogeltoppen/hulzen.
208032	Metaaldetectie (2015); NK: 15 meter Laat-Romeinse tijd: incuse (1 helft ontbreekt) munt. Philip I AE Sestertius. IMP M IVL PHILIPPVS AVG, laureaat

Veldprospecties

74713	Veldprospectie; NK: 15 meter Romeinse tijd: aardewerk Middeleeuwen: aardewerk
-------	---

	20 ^e eeuw: kogelhuzen - obuskoppen
218919	Velprospectie (2016); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Het plangebied is gelegen op de rand van de paleovallei van de Leie op een Weichseliaan rivierterras. Centraal doorheen het plangebied loopt de Mellestraatbeek die ontspringt ter hoogte van de rug en uitloopt in de Rakebosbeek, die op zijn beurt via de Heulebeek ontwaterd in de Leie. Het plangebied is aldus gelegen op een iets hoger gelegen positie op de rand van de Leievallei, in de directe omgeving van een aantal beekvalleien. Deze landschappelijke ligging impliceert een verhoogde verwachting naar menselijke aanwezigheid in het mesolithicum. Deze menselijke aanwezigheid in de regio wordt bevestigd door de vondst van talrijke lithische fragmenten via veldprospecties. Op de iets hogere gronden langs het Weichseliaan rivierterras van de Heulebeek zijn talrijke sporen uit de metaaltijden en Romeinse periode aan het licht gekomen. Reeds in de Romeinse periode wordt het grondgebied van Heule doorkruist door enkele wegen, waarvan de Ieperseweg, de weg van Kortrijk naar Izegem en de weg naar Roeselare de voornaamste zijn. In de Frankische periode bestaat Heule grotendeels uit bossen.

De oudste vermelding van Heule dateert uit 1111. De dorpsheerlijkheid Heule werd gehouden onder het kasteel van Kortrijk, één van de 14 leenhoven van de Graaf van Vlaanderen. Vanaf de 14de eeuw maakt Heule deel uit van de Roede van Menen, die ressorteerde onder de Kasselrij Kortrijk. De bewoning concentreert zich rondom de dorpskern. Cartografische indicatoren wijzen op verspreide laat -middeleeuwse hoevebouw in de omgeving van het plangebied. Deze hoeves hebben thans een overwegend 19de - en 20ste- eeuws uitzicht.

Het dorp en de kerk werden zwaar beschadigd tijdens de Beeldenstorm. Het Kasteel van Heule, gelegen ten noordoosten van het huidige 'Hof van Heule', werd vermoedelijk verwoest in 1578. Het dorp kent een relatief herstel in de eerste helft van de 17de eeuw, waarna het oorlogsgeweld vanaf de tweede helft van de 17de eeuw weer sterk toeneemt. In 1695 breekt tevens een pestepidemie uit. Als gevolg wordt het dorp in een economische crisis gedompeld die aansleept tot diep in de 18de eeuw en die de landbouwproductie en de werkgelegenheid volkomen ontredert. Na de Vrede van Aken (1748) komen de Zuidelijke Nederlanden onder Oostenrijks bewind, wat een periode van relatieve welvaart inleidt.

In de 18de eeuw wordt in bijna elk gezin van Heule aan huisnijverheid gedaan. In de periode 1815-1830 kampt Heule echter met een sterke textielcrisis door het verlies van de Franse markt en de stijgende Engelse en Duitse concurrentie. Vanaf 1850 slaagt de Leiestreek erin zich te ontwikkelen tot een internationaal centrum voor de productie van vlas. Tussen 1835 en 1934 werden op het grondgebied van Heule 17 gemechaniseerde vlaswingelarijen opgericht. De industrialisatie van Heule zet zich voort in de 20ste eeuw. Tot omstreeks 1930-1940 is de vlasnijverheid toonaangevend. Rond 1950 raakt deze industrietak in moeilijkheden door de toenemende concurrentie, waarna vele vlasfabrieken worden omgeschakeld tot weverijen. Naast de textielnijverheid nemen meubel- en houtbedrijven, scheikundige fabrieken en metaalbedrijven een steeds belangrijker plaats in.

Vanaf eind juni 1917 leidt Manfred von Richthofen het beruchte Flying Circus op, het Jachtgeschwader I, dat verspreid lag over de vliegvelden Marke, Bissegem en Heule-Watermolen. Het dorp wordt bij de bevrijding langdurig onder vuur genomen, waardoor veel woningen verwoest worden. Heule is tevens betrokken in de Tweede Wereldoorlog. Bij de doorbraak in mei 1940 wordt het dorp beschoten in het kader van de Leieslag. Bij geallieerde luchtaanvallen op Kortrijk in 1944 wordt de kerk grotendeels verwoest.³

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: *Heule*, [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14508>

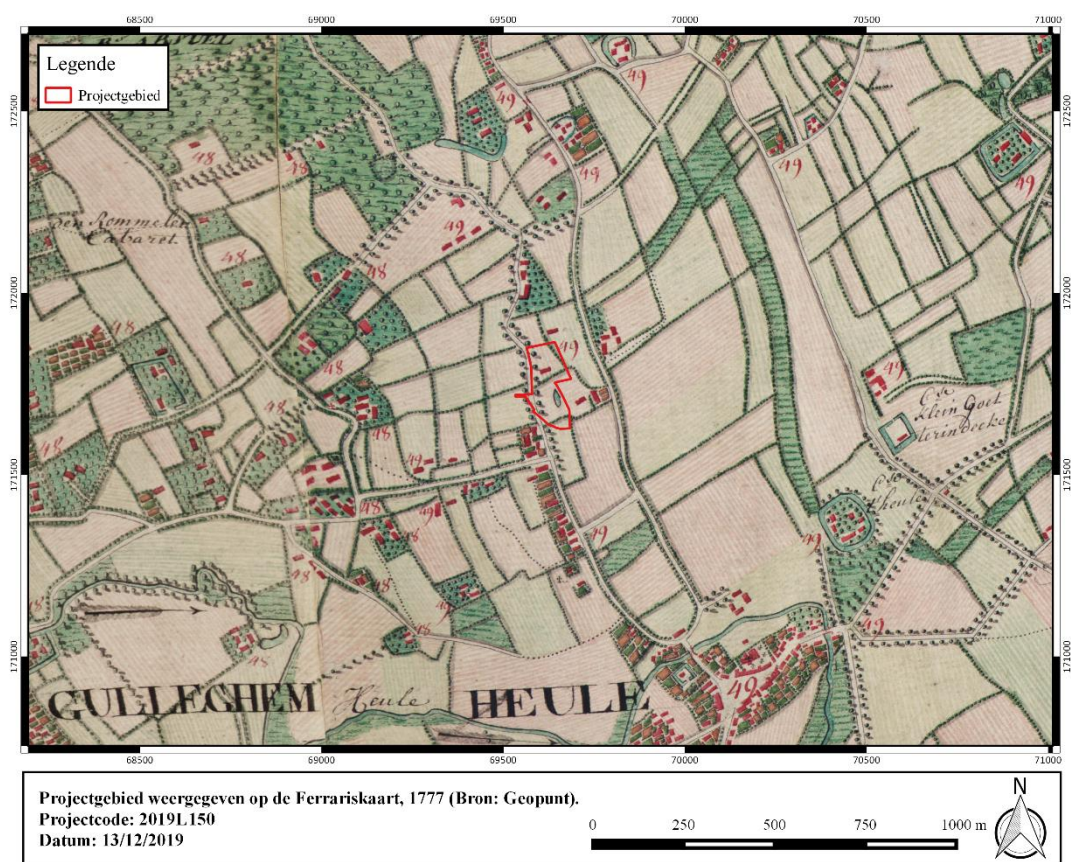

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

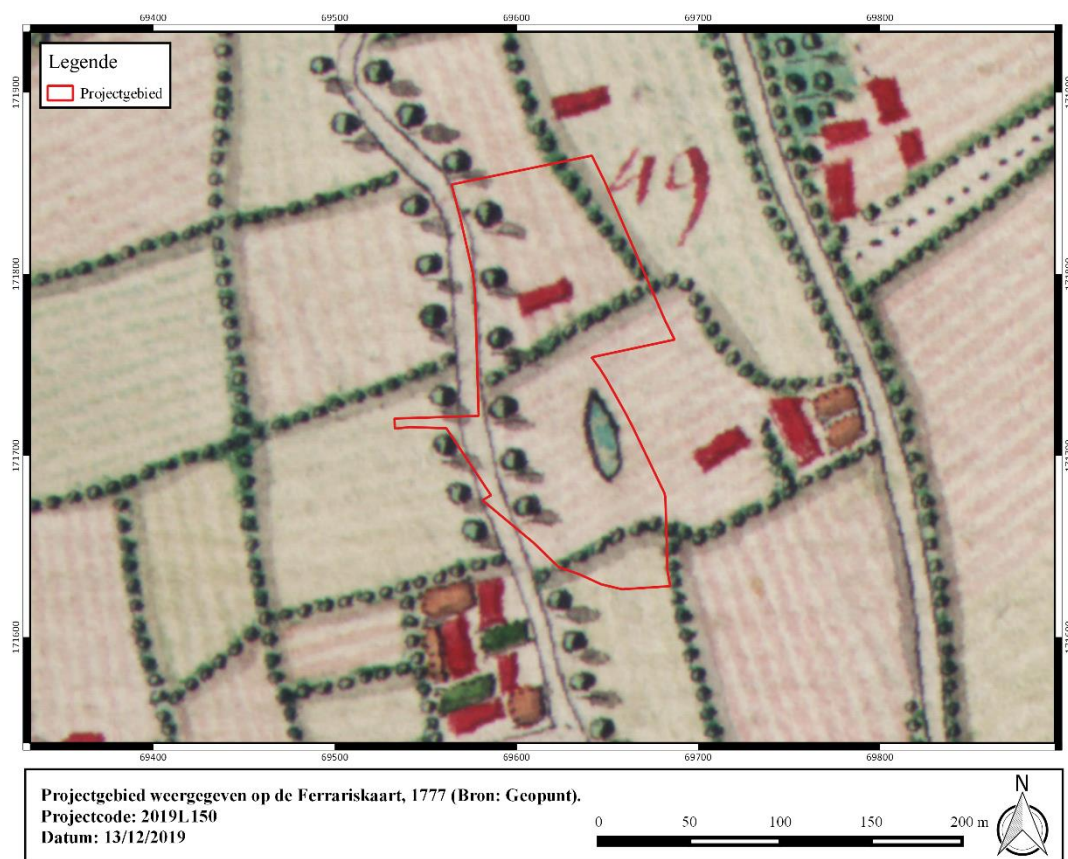
Ter bestudering van het projectgebied worden hieronder een aantal historische kaarten in beschouwing genomen. Deze kaarten zijn momentopnamen doorheen de geschiedenis en verschaffen ons inzicht in de bebouwingshistoriek van het desbetreffende projectgebied. Het plangebied is op meerdere historische kaarten af te lezen. Hieronder worden de Ferrariskaart (1777), de Atlas der Buurtwegen (1840), de Poppkaart (1842-1879) en de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854) besproken.

De Ferrariskaart karteert het plangebied als akker, gelegen langsheen een omzoomde weg waarvan het verloop gelijkloopt met dat van de huidige Steenstraat. Rekening houdende met de jongere – meer betrouwbare – bronnen materiaal dient deze wegennis allicht iets westelijker gesitueerd te worden. De Ferrariskaart geeft een rechthoekig gebouw weer in het noordelijk deel van het plangebied. In het zuidelijk deel van het plangebied situeert zich een ovaalvormige waterpartij, vermoedelijk een poel. De omgeving kenmerkt zich door een open landschap met hoofdzakelijk akkerland en verspreide bebouwing. Op zo'n 800 m ten zuiden is de Heulebeek waarneembaar. De huidige Mellestraatbeek is niet op de kaart weergegeven.

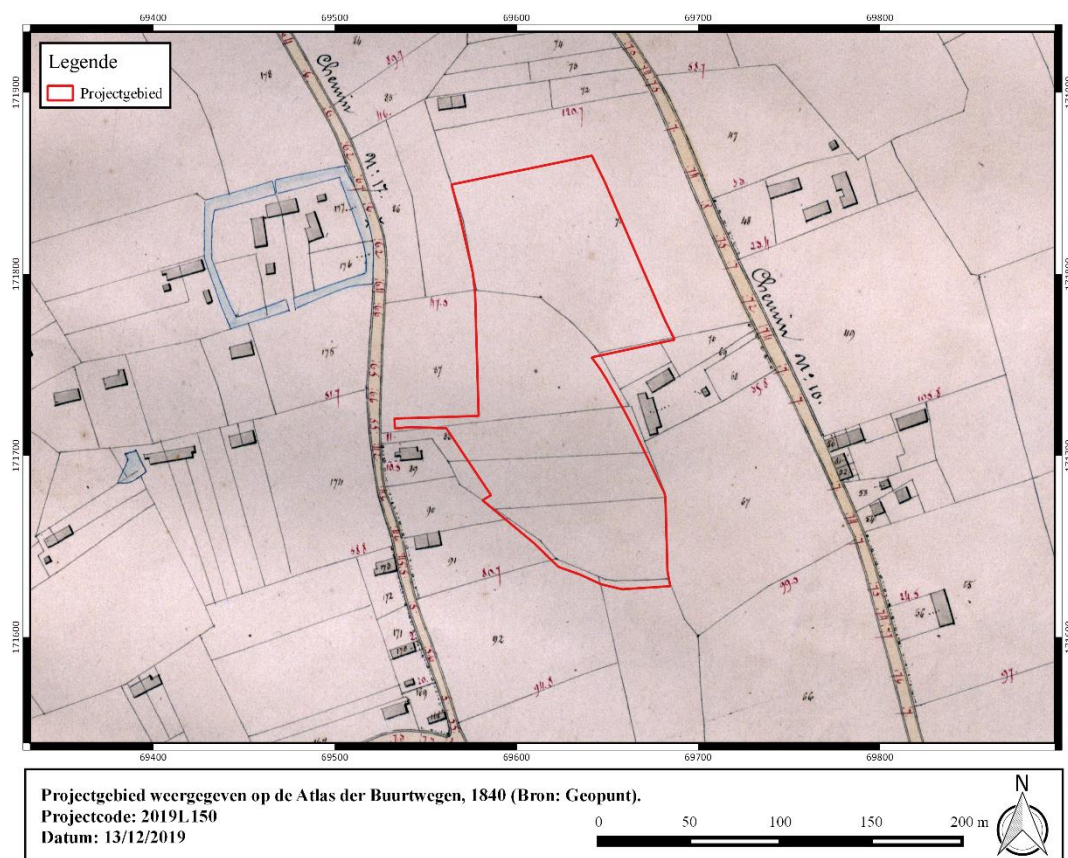
Op de Atlas der Buurtwegen is de bebouwing binnen de projectgrenzen verdwenen. Aan de overzijde van de Steenstraat is een omwald complex waar te nemen. Ook ten zuiden van het projectgebied situeert zich een site met walgracht. Beide omwalde sites zijn niet weergegeven op de Ferrariskaart. De Poppkaart en de Vandermaelenkaart geven een quasi ongewijzigd beeld weer.

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

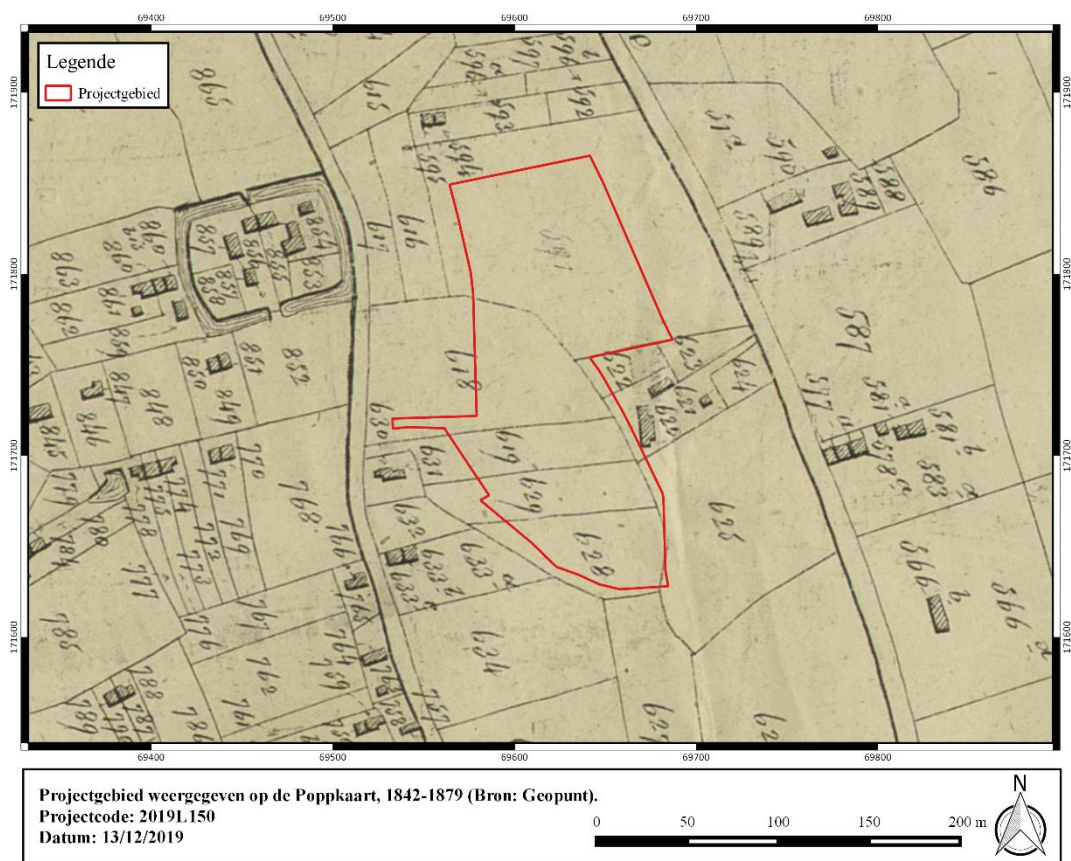

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

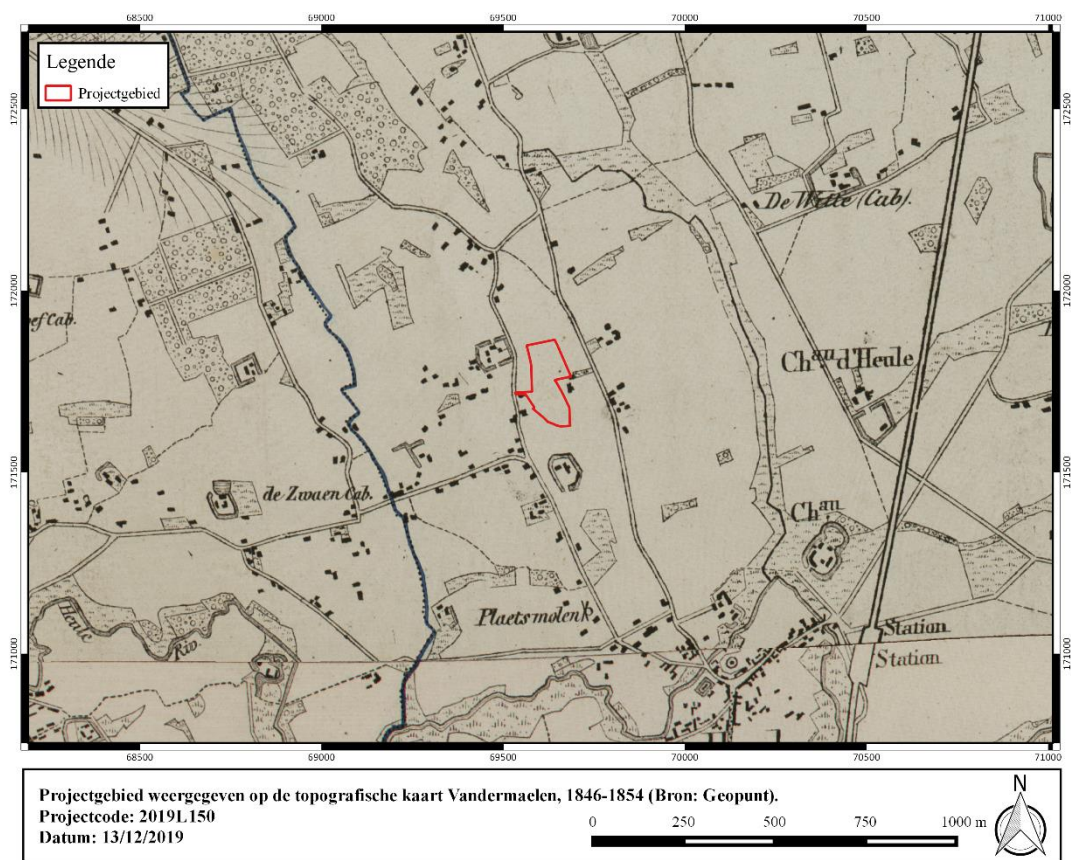

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

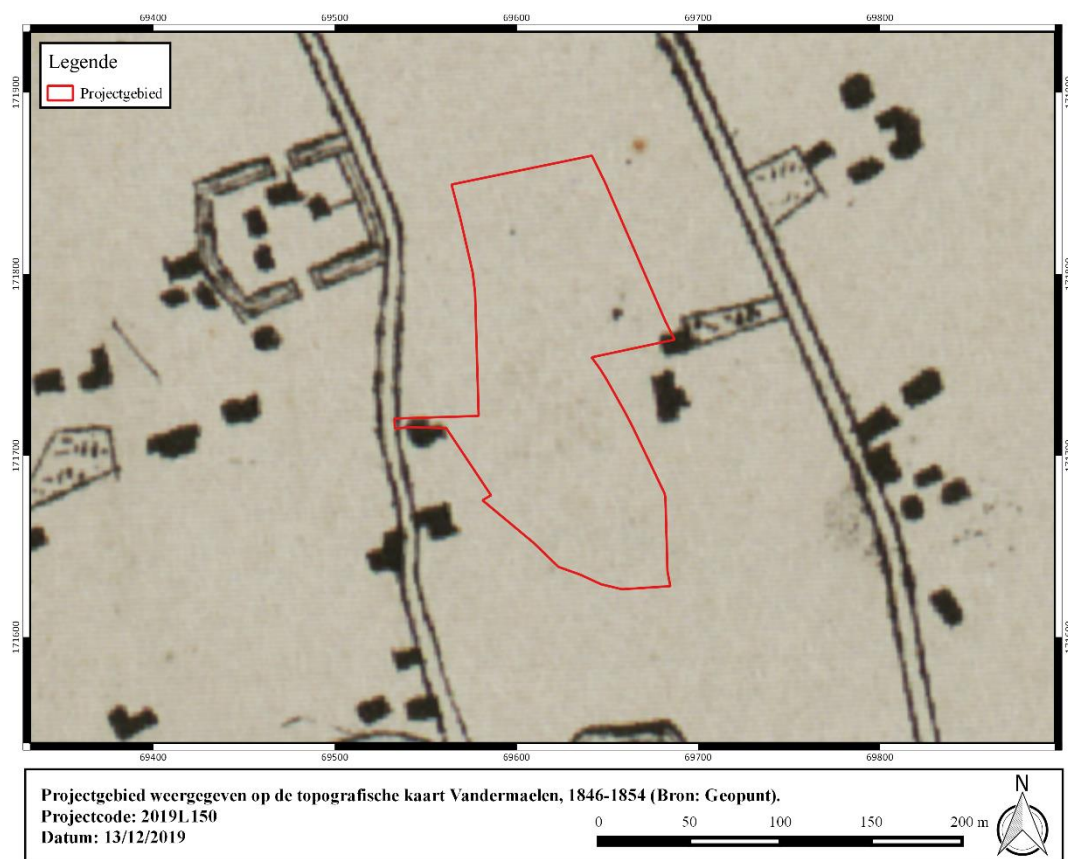

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

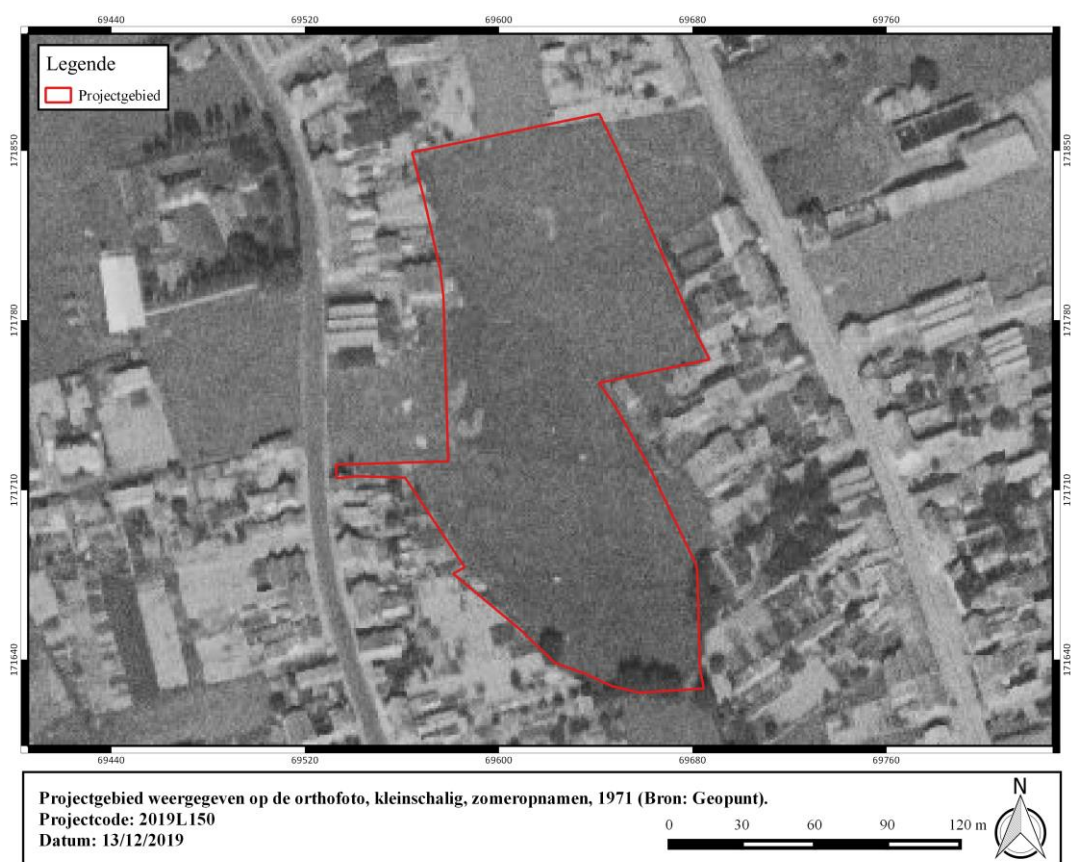

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

Het projectgebied is doorheen de jaren op enkele luchtfoto's vastgelegd. De orthofotosequentie geeft een duidelijke evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia.

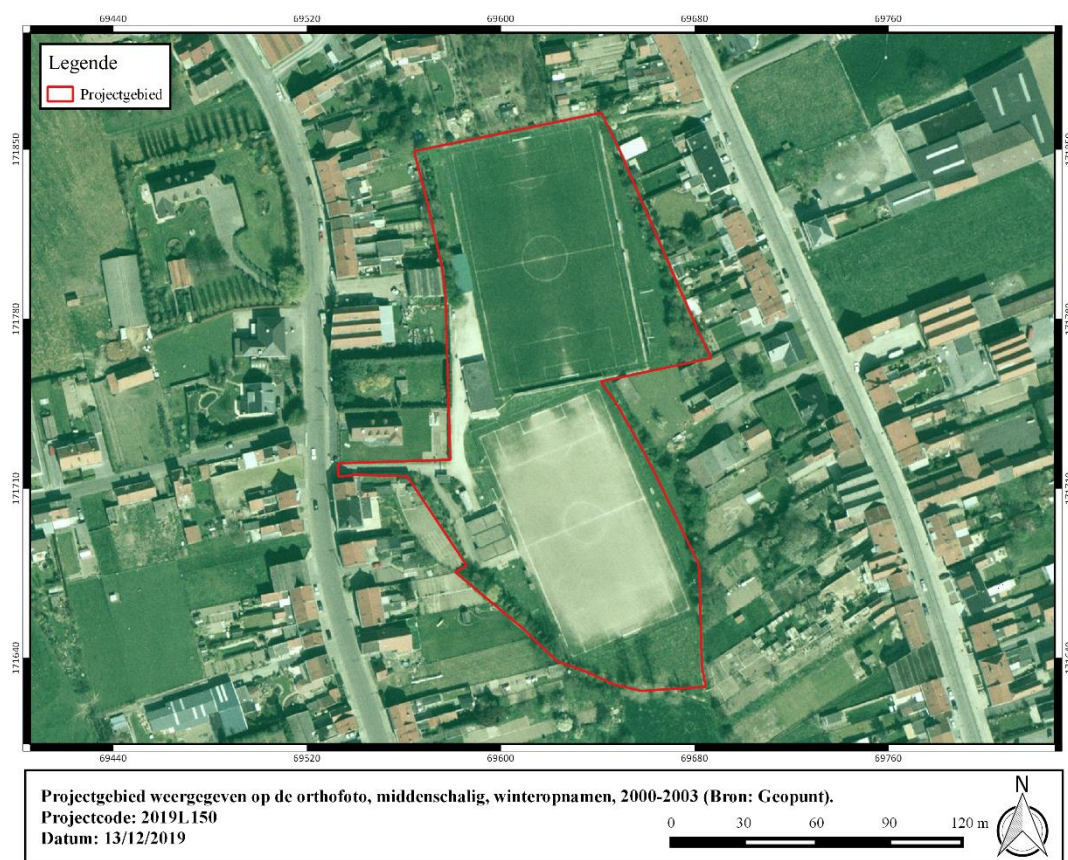
De eerste beschikbare orthofoto dateert uit 1971. Op deze luchtopname lijkt het plangebied integraal ingenomen te zijn door grasland. Op de luchtfoto van 1979-1990 is te zien dat de huidige sportinfrastructuur tot ontwikkeling gekomen is. Deze situatie is nog scherper zichtbaar op de luchtopname van 2000-2003. Het terrein zal in functie van de aanleg van het voetbalveld vermoedelijk genivelleerd en geëgaliseerd zijn. Door de natuurlijke helling in het terrein werd de sportinfrastructuur vermoedelijk in terrasbouw gerealiseerd. De impact van deze werken op het bodemarchief is tot op heden ongekend. Thans wordt het terrein ingenomen door twee voetbalvelden. Ca. 658 m² is bebouwd en ongeveer 865 m² verhard. De gebouwen situeren zich langs de westzijde van het terrein.

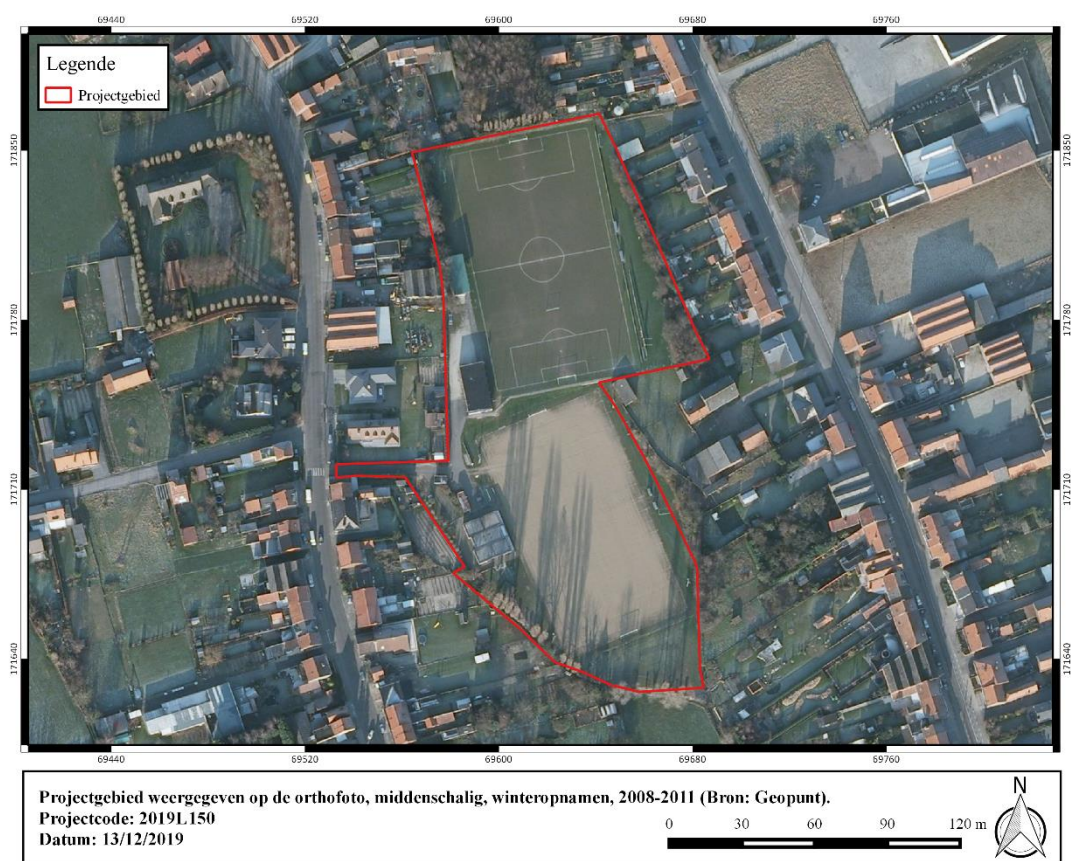
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De initiatiefnemer plant de heraanleg van een sportveld en bijhorende infrastructuur tussen de Steenstraat en Mellestraat te Heule, deelgemeente van Kortrijk. De geplande werken hebben betrekking op een gecombineerde oppervlakte van ca. 7755 m². Het terrein is op heden reeds in gebruik als voetbalveld.

Heule is gelegen in de zandleemstreek ten noorden van Kortrijk. Het landschap rondom het onderzoeksgebied wordt gedomineerd door de Zilverberg in het noordwesten, die deel uitmaakt van de Rug van Westrozebeke en de vallei van de Heulebeek in het zuiden die in oostwaartse richting stroomt richting de Leie. De Quartairgeologische kaart geeft een profiel weer dat bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Het onderzoeksgebied wordt doorsneden door de ingebuisde Mellestraatbeek. Een 500-tal meter ten oosten stroomt de Rakebosbeek. De bodemkaart geeft aan dat de bodem in het noorden bestaat uit een matig droge zandleem waarbij een deel van het bodemprofiel is herwerkt. In het zuiden van het terrein geeft de bodemkaart een hydromorfe bodem weer. De ligging binnen een gradiëntzone langs een kleine beekvallei moet een zekere aantrekkingskracht gehad hebben op gemeenschappen jager-verzamelaars. Op het lokale hoogtemodel is een zeer sterk gedefinieerd hoogteverschil merkbaar tussen het noordelijk terreindeel en het zuidelijke. Vermoedelijk werd er opgehoogd en genivelleerd. De impact hiervan op het bodemarchief is echter niet gekend. Mogelijk werd het archeologisch leesbaar niveau verstoord of interfereren de geplande werken hier niet mee vanwege een ophogingspakket.

Cartografische bronnen wijzen op een ruraal en open karakter van de omgeving. Op de kaart van Ferraris is het onderzoeksgebied in gebruik als akker. Centraal binnen het noordelijke terreindeel is een gebouw afgebeeld. De loop van de Mellestraatbeek is niet weergegeven, deze van de Rakebosbeek is wel herkenbaar op de Kabinetskaart. De 19^e-eeuwse bronnen geven hier geen wezenlijke verandering in weer. Binnen de contouren van het onderzoeksgebied wordt evenwel geen bebouwing meer weergegeven. Ten westen en ten zuiden van het onderzoeksgebied zijn twee omwalde hoevecomplexen weergegeven. Het onderzoeksgebied zelf blijft vrij van bebouwing. Op de orthofotosequentie is de huidige situatie herkenbaar vanaf het luchtbeeld van 1979-1990. Voorheen was het terrein in gebruik als grasland. Op het luchtbeeld van de jaren '80 is wel reeds te zien hoe het terrein reeds ten dele is ingericht met het oog op de geplande sportinfrastructuur.

Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied of op belendende percelen zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. De omwalde hoeves ten westen en zuiden van het onderzoeksgebied, die gekend zijn op basis van cartografische gegevens, zijn opgenomen op het kaartblad van de CAI onder nummers 74722 & 74720. Een 200-tal meter ten zuidwesten van het onderzoeksgebied werd in 2013 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Roeselaarsestraat. Het onderzoeksgebied bevond zich op een landschappelijk vergelijkbare locatie. Tijdens dit onderzoek werd de periferie van een nederzettingsterrein uit de late ijzertijd aangesneden. Hierbij werden enkele sporen van bewoning en grachten in kaart gebracht. Het overgrote deel van het terrein bleek vrij van relevante archeologische resten (CAI 207358). Aan de overzijde van de Heulebeek, op de rand van de beekvallei, werden bij een prospectie in 2012 verschillende crematiegraven uit de Romeinse periode aangesneden. Het aardewerk uit de omliggende grachtsegmenten wijst op een datering in de 1^e eeuw. Daarnaast werden er verschillende Britse munitieresten, bomkraters en een mogelijke schuttersput uit WOI aangetroffen. Verder zuidwaarts, ca. 2 km ten zuiden van het huidige onderzoeksgebied werden eveneens resten uit de vroege Romeinse periode onderzocht aan de Moorselestraat. Hierbij werd een afgebakend woonerf in kaart gebracht waarbij verschillende bewoningsresten werden

geregistreerd. Ook werden er binnen hetzelfde onderzoek off-site relictten aangesneden die wijzen op bewoning in de directe omgeving tijdens de middeleeuwen (CAI 219350). Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, op de rand van de vallei van de Heulebeek wijst een recenter onderzoek eveneens op menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden, metaaltijden en middeleeuwen (CAI 219477). Tijdens een handvol metaaldetecties en veldprospecties in de ruime omgeving werden materiële resten uit de steentijden, Romeinse periode en WOI gerecupereerd. De gekende archeologische vindplaatsen in de ruime omgeving wijzen aldus op menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden langs de Heulebeek en bewoning vanaf de metaaltijden op de iets hogere gronden langs het Weichseliaan terras van de Heulebeek.

Op basis van de beschikbare gegevens dient in de omgeving van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Het bureauonderzoek heeft vooralsnog geen informatie aan het licht gebracht waardoor uitgegaan kan worden van een situatie waarbij verder onderzoek niet zinvol kan zijn. Bijkomende terreinwaarnemingen zijn noodzakelijk om de impact van de geplande werken op het bodemarchief in te schatten. Op basis van het plaatselijk hoogtemodel en de bestaande toestand kan redelijkerwijs vermoed worden dat ter hoogte van de geplande werken reeds is genivelleerd en mogelijk is opgehoogd. De impact hiervan op het bodemarchief is ongekend. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Mogelijk is het bodemarchief verstoord waardoor verder onderzoek niet langer kan leiden tot kenniswinst of interfereren de geplande werken niet met het bodemarchief waardoor uitgegaan kan worden van een in-situ bewaring van eventueel aanwezige relictten. Blijken bodemhorizonten, die indicatief kunnen zijn voor gunstige bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactensites aanwezig, dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname kan dit onderzoek in functie van steentijdsites aangevuld worden met een waarderende stap en/op proefputten. Met betrekking tot resten van bewoning, begraving of andere activiteiten is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

2 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2019: Heule, [online], <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14508> (geraadpleegd op 16 december 2019).

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

VAN RANST E. & SYS C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.

